

مؤلفه‌های کلیدی رسانه‌های نوین و فضای مجازی غرب

در راستای تضعیف یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی (گام دوم انقلاب)

مرضیه پورصالحی نویسنده^۱

احمدرضا متین‌فر^۲

تاریخ دریافت مقاله: ۹۹/۱۰/۲۸ تاریخ پذیرش مقاله: ۹۹/۱۱/۱۷

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی مؤلفه‌های کلیدی رسانه‌های نوین و فضای مجازی غرب در راستای تضعیف یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی (گام دوم انقلاب) بود. روش تحقیق در این پژوهش به صورت توصیفی و روش گردآوری اطلاعات به شیوه میدانی و پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری این تحقیق ۴۰۰ تن از صاحب‌نظران، کارشناسان و مدیران رسانه و فضای مجازی بوده که تعداد نمونه آماری بر اساس جدول مورگان ۱۹۰ نفر انتخاب شد. اطلاعات و داده‌های آماری به دست آمده از طریق پرسش‌نامه محقق ساخته توسط کارشناسان خبره با بهره‌گیری از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۶ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در تحلیل نتایج این پیمایش از دو آزمون کولموگروف اسمیرنوف (تست نرمالیت) و آزمون دوجمله‌ای استفاده شد. نتایج تحقیق حاکی از آن بود که از نظر پاسخ‌دهندگان هر یک از کارکردهای اصلی فضای مجازی شامل فرهنگ‌سازی، شبکه‌سازی، جریان‌سازی، گردش آزاد اطلاعات و نظارت و کنترل به میزان زیادی در راستای تضعیف یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی مؤثر هستند.

کلمات کلیدی

گام دوم انقلاب، رسانه‌های نوین، فضای مجازی.

۱- گروه روانشناسی، واحد تهران شرق، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول) M_poursalehy@yahoo.com

۲- گروه علوم پایه، دانشگاه امام حسین (ع)، تهران، ایران. A_vizand@yahoo.com

همواره جوامع بشری برای پیشبرد برنامه‌های اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی خود در ابعاد مختلف نیازمند شناخت کافی از شرایط زمان، امکانات، استعدادها، ظرفیت‌ها و به تبع آن استراتژی، برنامه و اهدافی است که بر پایه و اساس و حرکت در آن مسیر می‌توانند ضمن حفظ استقلال، آزادی و صلابت خود با امیدواری به آینده گام‌های موفقیت خود را یکی پس از دیگری برداشته و نه تنها خود به سعادت و رستگاری برسند بلکه برای سایر جوامع انسانی و اجتماعی اسوه و الگویی باشند. بیانیه گام دوم، مسیری برای حرکت در چهل سال دوم انقلاب می‌باشد و همان خط‌مشی و افق پیش روی ملت ایران و حتی جوامع اسلامی و انسانی برای رسیدن به آمال و آرزوهای خود در استقلال، آزادی و رستگاری دنیوی و اخروی آنها است و جهان پذیرفت که با ظهور انقلاب اسلامی، قدرت جدیدی در مقابل نظام سلطه ظهور پیدا کرده است و این نظام سلطه کوشید که این قدرت را تضعیف کند. دشمن نیز با ایجاد شبهه به دنبال بی‌اهمیت جلوه دادن این عنصر کلیدی، یعنی تحقق نظام پیشرفته اسلامی و همچنین درصدد پیشبرد اهداف خود و ضربه زدن به ملت‌هاست. امروزه جهان در عصر دوم رسانه‌ها به سر می‌برد. عصری که در آن زمان و مکان به سرعت درنوردیده شده است. اطلاعات و ارتباطات با کم‌ترین زمان و کم‌ترین هزینه از طریق فضاهای مجازی که حکم نظام‌های عصبی جوامع را دارند، تبادل می‌شود. در این عصر فناوری‌های نوین ارتباطی به‌ویژه ماهواره و شبکه جهانی اینترنت تمام عرصه‌های سیاسی، فرهنگی و اجتماعی، اقتصادی، نظامی و امنیتی کشورها و ملت‌ها را تحت تأثیر و تغییر و تحول قرار داده است. یکی از این عرصه‌ها که به مدد رسانه‌های عصر دوم یعنی فضای مجازی دچار تحول شگرف شده عرصه نفوذ، تضعیف، منازعه و جنگ است. قدرت‌های بزرگ در دوره جدید استعماری خود برای تحت سلطه قرار دادن ملت‌ها و دولت‌های مستقل با به‌کارگیری ابزارهای نوین ارتباطی و به شیوه دمکراتیک که از آن به جنگ رسانه‌ای تعبیر می‌شود به اهداف استعماری خود به‌ویژه ناکارآمد سازی و تضعیف می‌رسند.

فضای مجازی یکی از واژه‌هایی است که نخستین بار ویلیام گیسون نویسنده‌ی پیش روی داستان‌های علمی تخیلی در سال ۱۹۸۴ بکار برد. از نظر او فضای مجازی فضایی تخیلی است که از اتصال رایانه‌ها پدید آمده است، که تمامی انسان‌ها و منابع اطلاعاتی را به هم متصل کرده است. تعریفی که آکسفورد از فضای مجازی ارائه می‌دهد چنین است: فضای مجازی، فضایی تئوری است که ارتباطات

فصلنامه رهیافت‌های نوین مدیریت جهادی و حکمرانی اسلامی، شماره ۱، بهار ۱۴۰۰

کامپیوتری در آن رخ می‌دهد. فضای مجازی گستره جهانی است که شبکه‌های گوناگون رایانه‌ای در اندازه‌های متعدد و حتی رایانه‌های شخصی را، با استفاده از سخت‌افزارها و نرم‌افزارهای گوناگون و با قراردادهای ارتباطی به یکدیگر وصل می‌کند. فضای مجازی فقط مجموعه‌ای از سخت‌افزارها نیست، بلکه مجموعه‌ای از تعاریف نمادین است که شبکه‌ای از باورها را در چارچوب دادوستد بیت ردوبدل می‌کند. فضای مجازی برخلاف ظاهر نام‌گذاری آن حقیقتاً مجازی نیست، بلکه با توجه به آثار آن یک دنیای حقیقی است. گسترش فناوری‌های اینترنتی و در دسترس بودن آن، فضای مجازی را شبیه‌ساز دنیای واقعی کرده است. فضای مجازی یک ابزار ارتباطی جمعی تعاملی جدید است که باهمه ابزارهای متداول پیشین تفاوت دارد. سطح پوشش جهانی، سرعت انتقال زیاد، ابزار استفاده به نسبت ارزان، ارائه اطلاعات به صورت نوشتار، تصاویر ساکن یا متحرک، صدا، برنامه‌های اجرایی، امکان به‌روزرسانی اطلاعات با سرعت بالا، ارتباط تعاملی، امکان انتشار اطلاعات با هزینه قابل قبول و دسترسی به مخاطبان از طیف‌های مختلف از مشخصات آن است (مختاری، ۱۳۸۷).

در بررسی دیدگاه‌های صاحب‌نظران و اندیشمندان ارتباطات پنج کارکرد برای فضای مجازی احصاء گردیده است. شبکه‌سازی، فرهنگ‌سازی، جریان‌سازی، گردش آزاد اطلاعات و کنترل و نظارت از جمله این کارکردها به شمار می‌رود (کاستلز، ۱۳۸۵).

شبکه‌سازی: مانوئل کاستلز نظریه پرداز عصر اطلاعات در کتاب کهکشان اینترنت در نقد نظریه "دهکده جهانی" مارشال مک‌لوهان می‌گوید: "جهان یک دهکده نیست، بلکه یک شبکه جهانی با کومه‌های فردی است، مدل شبکه‌ای، قلب نظریه ارتباطات است. نظریه‌های "مخاطب تعاملی" تفکر انسان امروزی را تحت تأثیر قرار داده است. اکنون یک‌زبان مشترک وجود دارد و آن زبان فرامتن است. هر معنای تعیین شده فوراً منسوخ می‌شود و توسط هزاران دیدگاه مختلف جایگزین و دوباره پردازش می‌شود و تنها معنای مشترک، معنای به اشتراک‌گذاری شبکه است. کاستلز در تحلیل اینترنت می‌گوید: استفاده‌کنندگان فناوری نیز تولیدکنندگان آن هستند. شبکه پایای تعامل بین دنیای تولیدکننده و مصرف‌کننده همگی درهم‌ریخته و شبکه‌ها به وجود آمده‌اند (کاستلز، ۱۳۸۵). بیان وندایک دیگر نظریه پرداز ارتباطات، بحثی جامع‌تر از فرآیند شبکه‌ای شدن تعاملات ارائه می‌دهد، وی نه تنها به سلطه اینترنت بر سطح کلان جامعه نظر دارد، بلکه معتقد است شبکه‌ها حتی بر سطوح فردی نیز مسلط شده‌اند. به عقیده او شبکه‌های جهانی امروزی چه در سطح فردی و چه سازمانی نقش یک نظام عصبی ارگانیک را

مولفه‌های کلیدی رسانه‌های نوین و فضای مجازی غرب در راستای.../پورصالحی نویده و متین فر

بازی می‌کنند که همه اجزای سیستم را به یکدیگر متصل می‌سازند. جامعه شبکه‌ای جدید با ارائه داده‌های فرامحلی و جهانی، برخی ارزش‌ها و هنجارهای بنیادی و بومی جوامع را به چالش می‌طلبد.

فرهنگ سازی: برای نخستین بار در تاریخ رسانه، آبرمتنی شکل گرفته است که شیوه‌های مکتوب، شفاهی، دیداری و شنیداری ارتباطات انسانی را در چارچوب یک شبکه جهانی یکپارچه می‌سازد. به نظر مانوئل کاستلز این پدیده "شاهراه اطلاعاتی" نام دارد و ماهیت ارتباطات را دستخوش دگرگونی‌های بنیادین ساخته است و از آنجا که ارتباطات نقشی تعیین‌کننده در شکل‌دهی فرهنگ دارد، فرهنگ نیز به تبع دگرگونی‌های فناورانه جدید، دگرگونی‌های بنیادی دیگری را از سر می‌گذراند. در نظر کاستلز با ایجاد و گسترش شاهراه‌های اطلاعاتی، فرهنگی نوین در حال ظهور است (کاستلز، ۱۳۸۰). یورگن هابرماس نظریه پرداز عصر اطلاعات مهم‌ترین بعد این عصر را، جهانی‌شدن اقتصاد می‌داند. با وجود این، بر این باور است که در عرصه‌های فرهنگی نیز گرایش به تولیدات فرهنگی خاص، نوعی همسانی در فرهنگ‌ها را به دنبال داشته است. فرهنگ کالایی شده آمریکایی، نه تنها خود را بر سرزمین‌های دور تحمیل می‌کند بلکه حتی در غرب نیز معنادارترین تفاوت‌ها را کم‌رنگ و ریشه‌دارترین سنت‌های محلی را سست‌بنیان کرده است (هابرماس، ۱۳۸۴، ص ۱۰۲). یان ون‌دایک در کتاب جامعه شبکه‌ای معتقد است: دیجیتالیزه شدن نشانه فرهنگ مدرن شبکه‌ایست. فرهنگ دیجیتال به شیوه‌اندیشیدن و انجام امور اطلاق می‌شود که در چارچوب فناوری تجسم و عینیت می‌یابد. وی باین این مطلب سرعت یافتن تغییر فرهنگ را مطرح می‌کند و معتقد است با مرکزیت یافتن پرده‌های فرهنگی، خوانش فعالانه جای خود را به مشاهده منفعلانه می‌دهد. در این فرآیند، استفاده بی‌رویه از نمای‌شگرها، صفحات و پرده‌ها، کنشگر را از تأمل و تفکر بازمی‌دارد. واقعیات تصنعی به‌گونه‌ای ارائه می‌شوند که گویی بخشی از زندگی واقعی هستند؛ و بسترها و تأثیرات دست‌کاری شده بر زندگی اجتماعی مستولی می‌شود. به عقیده ون‌دایک، فرهنگ دیجیتالی به تولید بسیار زیاد اطلاعات و ارتباطات نیازمند است که این خود به تخریب فرصت کیفی سازی معنا منجر می‌شود. سیالیت خصوصیت عمده فرهنگ در جامعه شبکه‌ای است. وی درباره تأثیرات روان‌شناختی ایجاد جامعه شبکه‌ای معتقد است: از آنجا که دنیای مدرن، دنیایی واسطه‌مند است، تجربه مستقیم حوادث و معانی، جای خود را به درک واسطه‌مند می‌دهد. از این رو اذهان از پیش برنامه‌ریزی‌شده نه از طریق یادگیری عملی، بلکه از طریق نظام‌های نمادین و الگوهای تصویری پردازش‌شده، یاد می‌گیرند. از این نظر، یادگیری از طریق کنش مستقیم کاهش می‌یابد.

فصلنامه رهیافت‌های نوین مدیریت جهادی و حکمرانی اسلامی، شماره ۱، بهار ۱۴۰۰

به تناسب درک‌های متفاوت ناشی از کنش‌های واسطه‌مند تفاوت‌هایی مهم در ساخت و ساز معانی ایجاد می‌شود که تعدد معانی واسطه‌مند از پیامدهای آن است. جنبه دیگر پیامدهای روانی دیجیتالیزه شدن، تغییر در زبان سوژه‌ها، تنهایی، کهنه شدن آنلاین، تغییرات شخصیتی، شخصیت‌های کامپیوتریزه شده و طراحی شده، شخصیت‌های غیراجتماعی، تنوعات شخصیتی و نظایر آنهاست (عاملی، ۱۳۸۳).

جریان سازی: امروزه حوزه‌های مختلف سیاست تحت تأثیر اقتدار و قدرت فضای مجازی قرار گرفته است؛ فضای مجازی بر نوع انتخاب و تصمیم‌گیری مردم، افزایش درخواست‌های مردم از دولت و نخبگان سیاسی، سیاست‌گذاری، تعاملات دولت و مردم، افزایش نقش سرمایه در رقابت‌های سیاسی و ... به گونه‌های مختلف جریان ساز و تأثیرگذار شده است. به بیان دیگر اگر مؤلفه‌های حوزه عمومی گفت‌وگو، افکار عمومی و واکنش باشد، فضای مجازی به مثابه یک رسانه جدید، بستری مناسب برای ظهور و تجلی هر یک از آنهاست. افراد می‌توانند از طریق فضای مجازی به گفت‌وگو و تعامل پیرامون موضوعات موردعلاقه خود بپردازند و از این طریق افکار عمومی به‌عنوان صدای مردم شکل بگیرد و هر یک می‌توانند در مخالفت با یک مسئله و موضوع اجتماعی و سیاسی دست به کنش مناسب بزنند (مهدی‌زاده، ۱۳۸۳). مهم‌ترین مثال برای حوزه عمومی در فضای مجازی، امکان شکل‌گیری اجتماعات مجازی است که با ایجاد شبکه‌های روابط اجتماعی به بحث و گفت‌وگوی اینترنتی و تعامل باهم می‌پردازند.

گردش آزاد و سریع اطلاعات: شیوه جدید اطلاع‌رسانی به‌نوبه خود سبب ایجاد آگاهی‌های جدیدی شده و انسان‌هایی نو می‌آفریند، اطلاعاتی که در عصر دوم رسانه‌ها تولید و عرضه می‌شود، اغلب مخاطبانی فراملی و بین‌المللی دارد. انسان‌های بی‌شماری با دیگران و غریبه‌ها ارتباط برقرار کرده و تبادل اطلاعات می‌کنند. انسان‌های این عصر با وجود فاصله فیزیکی بسیار زیاد، می‌توانند به مقدار زیادی به یکدیگر نزدیک شوند (عبدالله خانی، ۱۳۸۷). سرعت در انتشار خبر، استفاده از نرم‌افزارهای چندرسانه‌ای، مولتی‌مدیا و همچنین امکان پنهان ماندن هویت گردانندگان این رسانه‌ها سبب شده است که تعداد این دسته از رسانه‌ها به سرعت افزایش یافته و انواع حزب‌ها و گروه‌های مختلف جامعه به سمت داشتن چنین رسانه‌هایی گرایش پیدا کنند.

کنترل و نظارت: آخرین کارکردی که در این تحقیق برای فضای مجازی احصاء شده کنترل و نظارت است. کمیته مرکزی گارد ملی پاریس در ۲۲ مارس ۱۸۷۱ برداشت خود از دمکراسی را چنین

مولفه‌های کلیدی رسانه‌های نوین و فضای مجازی غرب در راستای.../پورصالحی نویده و متین فر

بیان کرده بود: «اعضای مجلس که به‌طور مداوم تحت نظارت و کنترل افکار عمومی قرار دارند، قابل عزل هستند، باید حساب پس دهند و مسئولیت دارند. وقتی ما بر تمام نهادهایی که امور را هدایت می‌کنند و بر همه مراکز تصمیم‌گیرنده کنترل و نظارت داشته باشیم، در آن صورت اصل جمهوریت کاملاً رعایت می‌شود.» آیا کوشش برای تحقق این مهم، همان وعده‌ای نیست که امروز شبکه اینترنت ارائه می‌دهد؟ در واقع با کارکردهای بیان‌شده در بالا جنگ رسانه‌ای دقیقی را برای تضعیف و یا عدم تحقق گام دوم انقلاب توسط دشمن در دستور کار قرار گرفته است. در واقع جنگ رسانه‌ای اقدامی پیچیده و پنهان متشکل از عملیات‌های سیاسی، فرهنگی و اطلاعاتی توسط قدرت‌های بزرگ جهان برای ایجاد تغییرات و نفوذ دلخواه و مطلوب در کشورهای هدف است. هدف از این جنگ ایجاد تغییر در ارزش‌ها و نفوذ در فرهنگ‌های ملت‌هاست تا علاقه و نوع رفتار آن‌ها را چه از نظر سیاسی چه فرهنگی و چه اجتماعی به‌سوی رفتار مطلوب خود تغییر دهند تا ملت‌های هدف درست همان چیزی را بخواهند که مدنظر قدرت‌های بزرگ است (ضیایی‌پور، ۱۳۸۷). به‌بیان‌دیگر جنگ رسانه‌ای شامل هرگونه اقدام نرم‌افزارانه اعم از روانی، تبلیغاتی است که جامعه یا گروه هدف را در راستای تضعیف و نفوذ نشانه می‌گیرد و بدون درگیری نظامی و گشودن آتش رقیب را به انفعال یا شکست وامی‌دارد.

از دیدگاه کلان سه هدف اساسی از جنگ رسانه‌ای در راستای عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی (گام دوم انقلاب) متصور است که عبارت‌اند از: استحاله، بی‌ثبات‌سازی و براندازی. استحاله به معنای خاصیت زدایی از تفکر انقلاب اسلامی است که سرانجام به "تغییر رفتار" حکومت و جامعه منجر می‌شود. نتیجه پیامدهای اولیه استحاله، تغییر گفتمان غالب جامعه از تفکر و اندیشه انقلاب به‌سوی اندیشه‌ها و فرهنگ غربی است که تداوم آن به تغییر تمایلات و رفتارهای گوناگون سیاسی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی و درنهایت از خودبیگانگی و تغییر ذائقه و رفتار ملی (حاکمیت و مردم) می‌انجامد. براندازی به معنای "تغییر ساختار" حاکمیت در حقیقت هدف غایی تمامی فعالیت‌های دشمن است. براین اساس اگر برنامه‌های دشمن برای بی‌ثبات‌سازی کشور به براندازی ساختار هم منتهی نشود دست‌کم از این باب که سبب سست شدن پایه‌های نظام، تضعیف و یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی (گام دوم انقلاب) می‌باشد که می‌تواند امیدواری دشمن را فراهم آورد. دشمن برای رسیدن به اهداف بی‌ثبات‌سازی و براندازی از بسترهای فراهم‌شده در استحاله استفاده می‌کند. بازیگران نفوذ که ظاهری غیردولتی دارند عمدتاً در بستر دیپلماسی عمومی و در پوشش اقدامات بشردوستانه و خدمات علمی-

فصلنامه رهیافت‌های نوین مدیریت جهادی و حکمرانی اسلامی، شماره ۱، بهار ۱۴۰۰

فرهنگی در چارچوب مؤسسات و نهادهای خیریه و مطالعاتی، معطوف به تأثیرگذاری بر اذهان نخبگان و تصویرسازی در افکار عمومی کشور هدف فعالیت می‌کنند (احمدی، ۱۳۸۹).

در این راستا سؤال اصلی تحقیق حاضر این است که مؤلفه‌های کلیدی رسانه‌های نوین و فضای مجازی غرب، در راستای تضعیف یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی (گام دوم انقلاب) چیست و چه تأثیراتی دارد؟

روش‌شناسی

روش تحقیق در این پژوهش به صورت توصیفی و تحلیلی است و روش گردآوری اطلاعات (داده‌ها و یافته‌ها) به شیوه میدانی و پیمایشی می‌باشد. جامعه آماری این تحقیق ۴۰۰ تن از صاحب‌نظران، کارشناسان و مدیران رسانه و فضای مجازی هستند که تعداد نمونه آماری بر اساس جدول مورگان ۱۹۰ نفر انتخاب شد. اطلاعات و داده‌های آماری به دست آمده از طریق پرسش‌نامه محقق ساخته توسط کارشناسان خبره با بهره‌گیری از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۶ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. در تحلیل نتایج این پیمایش از دو آزمون کولموگروف اسمیرنوف (تست نرمالیت) و آزمون دوجمله‌ای استفاده شد.

پرسش‌های پژوهش

- ۱- فرهنگ سازی فضای مجازی غرب چه تأثیری در راستای تضعیف و یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی (گام دوم انقلاب) دارد؟
- ۲- شبکه سازی فضای مجازی غرب چه تأثیری در راستای تضعیف یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی (گام دوم انقلاب) دارد؟
- ۳- جریان سازی فضای مجازی غرب چه تأثیری در راستای تضعیف و یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی (گام دوم انقلاب) دارد؟
- ۴- گردش آزاد اطلاعات چه تأثیری در راستای تضعیف و یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی (گام دوم انقلاب) دارد؟
- ۵- کارکردهای نظارتی و کنترلی فضای مجازی چه تأثیری در راستای تضعیف و یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی (گام دوم انقلاب) دارد؟

مولفه‌های کلیدی رسانه‌های نوین و فضای مجازی غرب در راستای.../پورصالحی نویده و متین فر

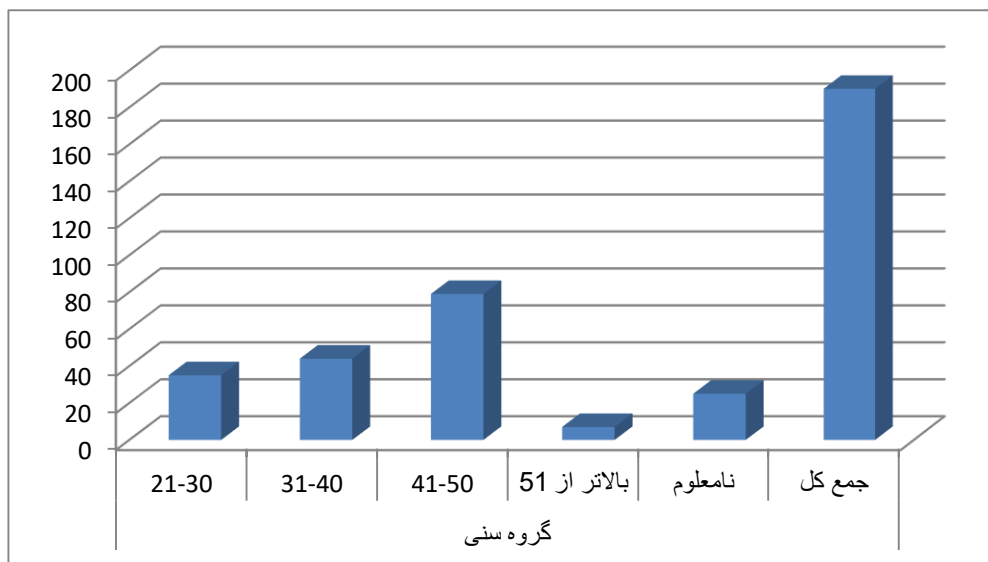
یافته‌های پژوهش

نتایج تجزیه و تحلیل آماری در سه بخش سیمای پاسخ‌دهندگان، توصیف داده‌ها و تحلیل داده‌ها به شرح زیر است:

جدول ۱: توزیع فراوانی پاسخ‌دهندگان بر حسب سن

گروه سنی	فراوانی	درصد
۲۰-۳۰	۳۵	۱۸/۴
۳۱-۴۰	۴۴	۲۳/۲
۴۱-۵۰	۷۹	۴۱/۶
۵۱ سال به بالا	۷	۳/۷
سن نامعلوم	۲۵	۱۳/۲
جمع کل	۱۹۰	۱۰۰

با توجه به جدول ۱، ۱۸/۴٪ از پاسخ‌گویان بین ۲۰ تا ۳۰ سال، ۲۳/۲٪ بین ۳۱ تا ۴۰ سال، ۴۱/۶٪ بین ۴۱ تا ۵۰ سال و ۳/۷٪ پاسخ‌گویان دارای سن ۵۱ سال و بیشتر بوده و همچنین ۱۳/۲٪ پاسخ‌گویان به این سؤال جواب ندادند.

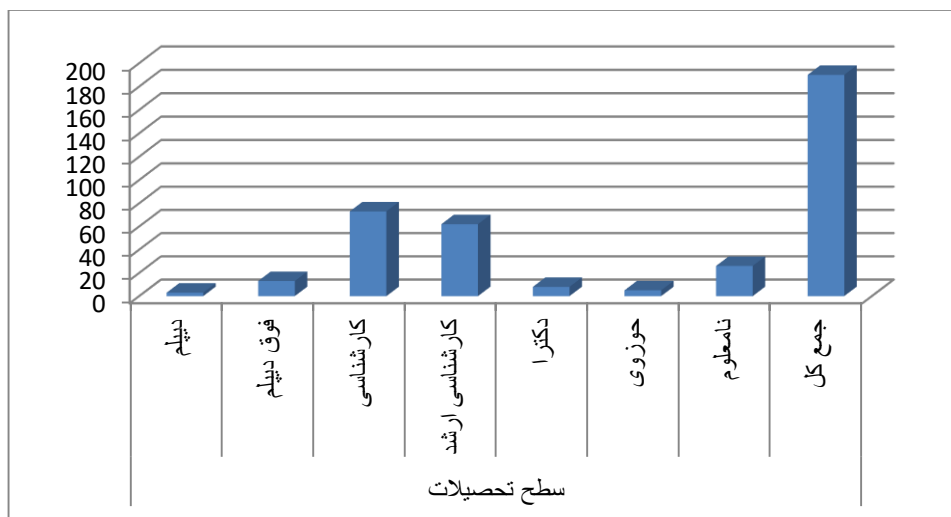
نمودار ۱: توزیع فراوانی پاسخ‌دهندگان بر حسب سن

جدول ۲: توزیع فراوانی پاسخ‌دهندگان بر حسب تحصیلات

سطح تحصیلات	فراوانی	درصد
دیپلم	۳	۱/۶
فوق دیپلم	۱۳	۶/۸
کارشناسی	۷۳	۳۸/۴
کارشناسی ارشد	۶۲	۳۲/۶
دکترا	۸	۴/۲
حوزوی	۵	۲/۶
تحصیلات نامعلوم	۲۶	۱۳/۷
جمع کل	۱۹۰	۱۰۰

با توجه به جدول ۲، سطح تحصیلات ۱/۶٪ از پاسخ‌دهندگان دیپلم، ۶/۸٪ دارای تحصیلات فوق دیپلم، ۳۸/۴٪ دارای تحصیلات کارشناسی، ۳۲/۶٪ کارشناسی ارشد، ۴/۲٪ دکترا و ۲/۶٪ دارای تحصیلات حوزوی می‌باشند. همچنین ۱۳/۷٪ به این سؤال پاسخ نداده‌اند.

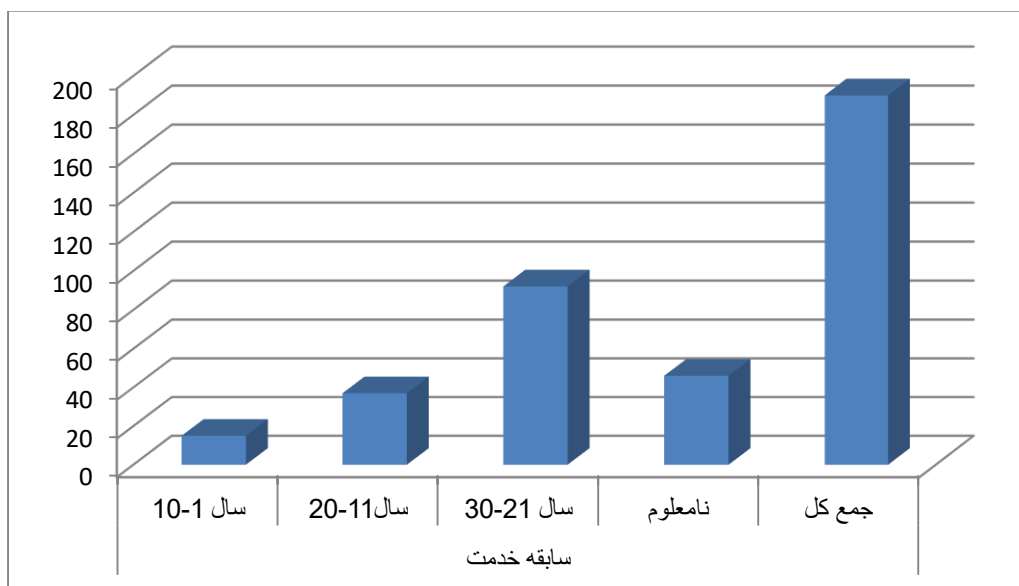
نمودار ۲: توزیع فراوانی پاسخ‌دهندگان بر حسب تحصیلات

مولفه‌های کلیدی رسانه‌های نوین و فضای مجازی غرب در راستای.../پورصالحی نویده و متین فر

جدول ۳: توزیع فراوانی پاسخ‌دهندگان برحسب متغیر سابقه خدمت

سابقه خدمت	فراوانی	درصد
۱-۱۰ سال	۱۵	۷/۹
۱۱-۲۰ سال	۳۷	۱۹/۵
۲۱-۳۰ سال	۹۲	۴۸/۴
سابقه خدمت نامعلوم	۴۶	۲۴/۲
جمع کل	۱۹۰	۱۰۰

با توجه به جدول ۳، ۷/۹٪ پاسخ‌دهندگان بین ۱ تا ۱۰ سال سابقه خدمت، ۱۹/۵٪ بین ۱۱ تا ۲۰ سال، و ۴۸/۴٪ از پاسخ‌دهندگان دارای ۲۱ تا ۳۰ سال سابقه خدمتی می‌باشند. همچنین ۲۴/۲٪ نیز به این سؤال جواب نداده‌اند.

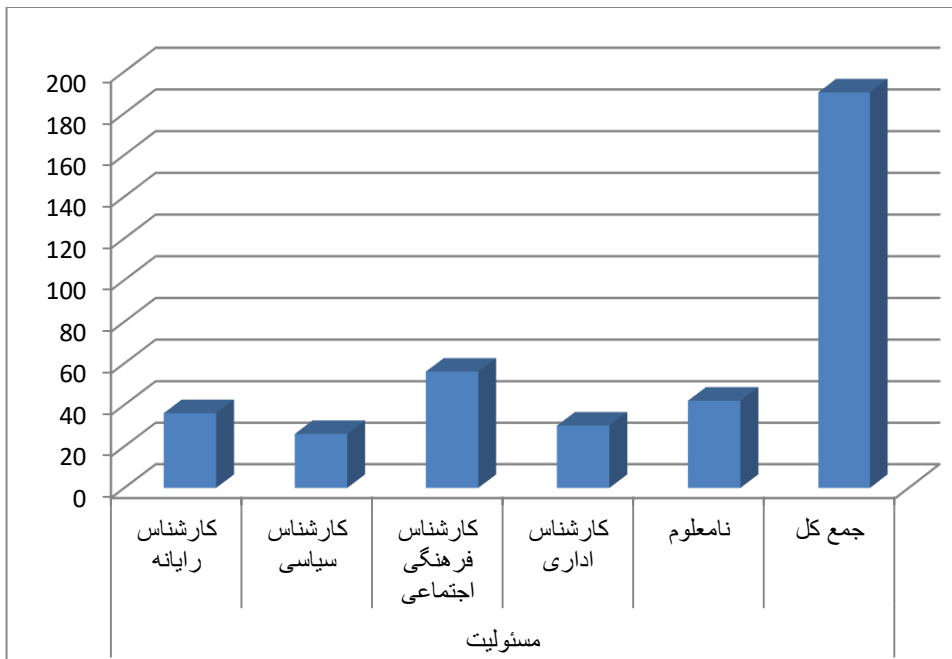
نمودار ۳: توزیع فراوانی پاسخ‌دهندگان برحسب متغیر سابقه خدمت

فصلنامه رهیافت‌های نوین مدیریت جهادی و حکمرانی اسلامی، شماره ۱، بهار ۱۴۰۰

جدول ۴: توزیع فراوانی پاسخ‌دهندگان برحسب متغیر مسئولیت

درصد	فراوانی	مسئولیت پاسخ‌دهندگان
۱۹/۵	۳۶	کارشناس رایانه و اینترنت
۱۴/۱	۲۶	کارشناس سیاسی
۳۰/۳	۵۶	کارشناس فرهنگی اجتماعی
۱۶/۲	۳۰	کارشناس اداری
۲۰/۰	۴۲	مسئولیت نامعلوم
۱۰۰	۱۹۰	جمع کل

با توجه به جدول ۴، ۲۴/۳٪ از پاسخ‌گویان کارشناس رایانه و اینترنت، ۱۷/۶٪ کارشناس سیاسی، ۳۷/۸٪ کارشناس فرهنگی اجتماعی و ۲۰/۳٪ کارشناس اداری می‌باشند.

نمودار ۴: توزیع فراوانی پاسخ‌دهندگان برحسب متغیر مسئولیت

مولفه‌های کلیدی رسانه‌های نوین و فضای مجازی غرب در راستای.../پورصالحی نویده و متین فر

جدول ۵: توزیع فراوانی گویه‌های مربوط به متغیر شبکه‌سازی

خیلی زیاد		زیاد		تا حدودی		کم		خیلی کم		گویه‌ها
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۳۴/۷	۶۶	۴۶/۸	۸۹	۱۷/۴	۳۳	۱/۱	۲	۰	۰	۱. نقش اجتماعات مجازی فضای مجازی مبتنی بر جنگ رسانه‌ای غرب در راستای تضعیف یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی چه میزان است؟
۲۸/۰	۵۳	۴۳/۹	۸۳	۲۷/۵	۵۲	۰/۵	۱	۰	۰	۲. بارگیری‌های فضای مجازی (شبکه‌ای عمل کردن) به چه میزان در راستای تضعیف یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی تأثیر دارد؟
۱۴/۵	۲۷	۲۱/۵	۴۰	۳۸/۲	۷۱	۱۹/۹	۳۷	۵/۹	۱۱	۳. ایجاد شهر مجازی (انجام امور اداری مردم توسط فضای مجازی) چه تأثیری مبتنی بر جنگ رسانه‌ای غرب در راستای تضعیف یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی دارد؟

جدول ۶: شاخص‌های توصیفی متغیر شبکه‌سازی

مقدار	شاخص	مقدار	شاخص	مقدار	شاخص
۵/۰۰	حداکثر	۰/۷۰۵	انحراف معیار	۳/۷۸	میانگین
۱۸۶	تعداد	۳/۳۳	دامنه تغییر	۳/۶۷	میانه
		۱/۶۷	حداقل	۳/۳۳	نما

با توجه به جدول ۶، میانگین متغیر شبکه‌سازی ۳/۷۸ است که با توجه به دامنه تغییر ۳/۳۳ و

فصلنامه رهیافت‌های نوین مدیریت جهادی و حکمرانی اسلامی، شماره ۱، بهار ۱۴۰۰

حداقل ۱/۶۷ و حداکثر ۵/۰ این میانگین از میانگین متوسط ۳ بالاتر است.

جدول ۷: توزیع فراوانی گویه‌های مربوط به متغیر جریان سازی

خیلی زیاد		زیاد		تا حدودی		کم		خیلی کم		گویه‌ها
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۱۰/۲	۱۹	۳۵/۸	۶۷	۴۷/۱	۸۸	۵/۹	۱۱	۱/۱	۲	۱. فضای مجازی از طریق جریان سازی‌های سیاسی بر تصمیم‌گیری مسئولان کشور تأثیرگذار است. این عامل به چه میزان در راستای تضعیف یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی نقش دارد؟
۱۵/۴	۲۹	۵۰/۰	۹۴	۳۰/۹	۵۸	۳/۲	۶	۰/۵	۱	۲. جریان سازی‌های فرهنگی و اجتماعی یکی دیگر از کارکردهای فضای مجازی است. این عامل به چه میزان در راستای تضعیف یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی تأثیرگذار است؟

جدول ۸: شاخص‌های توصیفی متغیر جریان سازی

مقدار	شاخص	مقدار	شاخص	مقدار	شاخص
۵/۰۰	حداکثر	۰/۶۶۸	انحراف معیار	۳/۶۳	میانگین
۱۸۵	تعداد	۴/۰۰	دامنه تغییر	۳/۵۰	میانه
		۱/۰۰	حداقل	۳/۵۰	نما

با توجه به جدول ۸، میانگین متغیر جریان سازی ۳/۷۸ است که با توجه به دامنه تغییر ۴/۰۰ و حداقل ۱/۰۰ و حداکثر ۵/۰ این میانگین از میانگین متوسط ۳ بالاتر است.

مولفه‌های کلیدی رسانه‌های نوین و فضای مجازی غرب در راستای.../پورصالحی نویده و متین فر

جدول ۹: توزیع فراوانی گویه‌های مربوط به متغیر گردش آزاد اطلاعات

خیلی زیاد		زیاد		تا حدودی		کم		خیلی کم		گویه‌ها
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۲۶/۱	۴۹	۴۱/۰	۷۷	۲۶/۶	۵۰	۶/۴	۱۲	۰	۰	۱. جهانی شدن اطلاعات یکی از پیامدهای اصلی ظهور فضای مجازی است. این عامل چه میزان در راستای تضعیف یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی تأثیر گذار است؟
۲۳/۲	۴۴	۴۹/۵	۹۴	۱۸/۴	۳۵	۸/۹	۱۷	۰	۰	۲. شکسته شدن طبقه بندی اطلاعات یکی دیگر از پیامدهای ظهور فضای مجازی است. این عامل به چه میزان در راستای تضعیف یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی تأثیر دارد؟
۱۹/۷	۳۷	۳۳/۵	۶۳	۳۶/۲	۶۸	۹/۶	۱۸	۱/۱	۲	۳. توسعه آموزش‌های مجازی در فضای مجازی به چه میزان در راستای تضعیف یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی مؤثر است؟
۱۷/۴	۳۳	۴۹/۵	۹۴	۲۷/۴	۵۲	۵/۸	۱۱	۰	۰	۴. اشخاص، گروه‌ها و جریانات داخل و خارج مانند دولت‌ها در فضای مجازی دست به اطلاع‌رسانی (اطلاع‌رسانی موازی) می‌زنند. این عامل به چه میزان در راستای تضعیف یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی تأثیر دارد؟
۲۴/۹	۴۷	۴۶/۰	۸۷	۲۳/۸	۴۵	۴/۸	۹	۰/۵	۱	۵. فضای مجازی دسترسی به اطلاعات را سریع و آسان نموده، این عامل به چه میزان در راستای تضعیف یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی نقش دارد؟

فصلنامه رهیافت‌های نوین مدیریت جهادی و حکمرانی اسلامی، شماره ۱، بهار ۱۴۰۰

جدول ۱۰: شاخص‌های توصیفی متغیر گردش آزاد اطلاعات

شاخص	مقدار	شاخص	مقدار	شاخص	مقدار
میانگین	۳/۸۱	انحراف معیار	۰/۶۱۹	حداکثر	۵/۰۰
میانه	۳/۸۰	دامنه تغییر	۳/۴۰	تعداد	۱۸۵
نما	۳/۸۰	حداقل	۱/۶۰		

با توجه به جدول ۱۰، میانگین متغیر گردش آزاد اطلاعات ۳/۸۱ است که با توجه به دامنه تغییر ۳/۴۰ و حداقل ۱/۶۰ و حداکثر ۵/۰ این میانگین از میانگین متوسط ۳ بالاتر است.

جدول ۱۱: توزیع فراوانی گویه‌های مربوط به متغیر فرهنگ‌سازی

گویه‌ها	خیلی کم		کم		تا حدودی		زیاد		خیلی زیاد	
	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی
۱. هویت‌سازی یکی از کارکردهای فضای مجازی است. این عامل به چه میزان در راستای تضعیف یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی نقش دارد؟	۰/۵	۱۱	۵/۹	۴۹	۲۶/۱	۸۲	۴۳/۶	۴۵	۲۳/۹	
۲. یکی از مهم‌ترین کارکردهای فضای مجازی تأثیرگذاری بر عقاید کاربران است، این موضوع به چه میزان در راستای تضعیف یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی نقش دارد؟	۰/۵	۴	۲/۱	۳۵	۱۸/۵	۸۷	۴۶/۰	۶۲	۳۲/۸	
۳. فضای مجازی سرعت و شتاب فرهنگ‌سازی را افزایش داده است این عامل چه تأثیری در راستای تضعیف یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی دارد؟	۰	۲	۱/۱	۴۴	۳۲/۲	۱۰۳	۵۴/۲	۱۴	۲۱/۶	
۴. نمادسازی‌های غیربومی در فضای مجازی به چه میزان در راستای تضعیف یا عدم تحقق نظام پیشرفته	۱/۶	۷	۳/۷	۵۶	۲۹/۶	۹۵	۵۰/۳	۲۸	۱۴/۸	

مولفه‌های کلیدی رسانه‌های نوین و فضای مجازی غرب در راستای.../پورصالحی نویده و متین فر

اسلامی نقش دارد؟										
۱۹/۳	۳۶	۳۴/۲	۶۴	۴۲/۲	۷۹	۲/۷	۵	۱/۶	۳	۵. آیا هنجار سازی‌های فضای مجازی می‌تواند زمینه‌های در راستای تضعیف یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی را فراهم کند؟
۱۵/۴	۲۹	۳۵/۶	۶۷	۳۹/۹	۷۵	۸/۵	۱۶	۰/۵	۱	۶. انسجام‌بخشی به قومیت‌های دینی، مذهبی، زبانی و... یکی دیگر از کارکردهای فضای مجازی است. این عامل چه نقشی در راستای تضعیف یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی دارد؟
۹/۰	۱۷	۲۹/۶	۵۶	۴۱/۳	۷۸	۱۴/۸	۲۸	۵/۳	۱۰	۷. فضای مجازی تعلقات سرزمینی را کاهش می‌دهد. این عامل به چه میزان در راستای تضعیف یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی نقش دارد؟

جدول ۱۲: شاخص‌های توصیفی متغیر فرهنگ‌سازی

مقدار	شاخص	مقدار	شاخص	مقدار	شاخص
۴/۸۶	حداکثر	۰/۵۶۹	انحراف معیار	۳/۷۰	میانگین
۱۸۲	تعداد	۳/۲۹	دامنه تغییر	۳/۷۱	میانه
		۱/۵۷	حداقل	۳/۸۶	نما

با توجه به جدول ۱۲، میانگین متغیر فرهنگ‌سازی ۳/۷۰ است که با توجه به دامنه تغییر ۳/۲۹ و حداقل ۱/۵۷ و حداکثر ۴/۸۶ این میانگین از میانگین متوسط ۳ بالاتر است.

فصلنامه رهیافت‌های نوین مدیریت جهادی و حکمرانی اسلامی، شماره ۱، بهار ۱۴۰۰

جدول ۱۳: توزیع فراوانی گویه‌های مربوط به متغیر نظارت و کنترل

خیلی زیاد		زیاد		تا حدودی		کم		خیلی کم		گویه‌ها
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
۱۴/۴	۲۷	۲۲/۹	۴۳	۴۳/۶	۸۲	۱۷/۰	۳۲	۲/۱	۴	۱. فضای مجازی نظارت مردم بر عملکرد کارگزاران نظام را افزایش داده است، این عامل چه تأثیری در راستای تضعیف یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی دارد؟
۵/۹	۱۱	۲۸/۷	۵۴	۳۷/۸	۷۱	۲۲/۹	۴۳	۴/۸	۹	۲. فضای مجازی نظارت حاکمان بر مردم و جامعه را توسعه داده است، این عامل چقدر در راستای تضعیف یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی تأثیرگذار است؟
۷/۴	۱۴	۲۵/۳	۴۸	۴۲/۶	۸۱	۱۷/۹	۳۴	۶/۸	۱۳	۳. فضای مجازی نظارت مردم بر خط‌مشی‌های کلان نظام سیاسی کشور را افزایش داده است، این بحث به چه میزان در راستای تضعیف یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی نقش دارد؟

جدول ۱۴: شاخص‌های توصیفی متغیر نظارت و کنترل

مقدار	شاخص	مقدار	شاخص	مقدار	شاخص
۵/۰۰	حداکثر	۰/۸۲۴	انحراف معیار	۳/۱۶	میانگین
۱۸۶	تعداد	۴/۰۰	دامنه تغییر	۳/۳۳	میانه
		۱/۰۰	حداقل	۳/۰۰	نما

با توجه به جدول ۱۴، میانگین متغیر شبکه‌سازی ۳/۱۶ است که با توجه به دامنه تغییر ۴/۰۰ و حداقل ۱/۰۰ و حداکثر ۵/۰ این میانگین از میانگین متوسط ۳ بالاتر است.

مولفه‌های کلیدی رسانه‌های نوین و فضای مجازی غرب در راستای.../پورصالحی نویده و متین فر

با توجه به اینکه سؤالات مقیاس‌ها در سطح رتبه‌ای اندازه‌گیری شده‌اند، پس از تجمیع، مشخصات یک متغیر فاصله‌ای را پیدا می‌کنند، اما برای استفاده از آماره‌های پارامتریک باید توزیع مقیاس از توزیع نرمال پیروی کند، بنابراین بدین منظور آزمون نرمالیت کولموگروف اسمیرنف محاسبه شد که نتایج آن در جدول شماره ۱۵ آمده است.

جدول ۱۵: آزمون کولموگروف اسمیرنف

شاخص	شبکه‌سازی	جریان سازی	گردش آزاد اطلاعات	فرهنگ‌سازی	نظارت و کنترل
تعداد	۱۸۶	۱۸۵	۱۸۵	۱۸۲	۱۸۶
میانگین	۳/۷۸۴۹	۳/۶۳۲۴	۳/۸۰۶۵	۳/۷۰۴۹	۳/۱۶۱۳
انحراف معیار	۰/۷۰۵۴۴	۰/۶۶۷۵۹	۰/۶۱۸۸۷	۰/۵۶۸۹۵	۰/۸۲۳۹۸
آماره Z	۵۷۳۱	۲/۲۷۶	۱/۶۳۸	۱/۰۲۵	۱/۶۵۵
معنی‌داری دوسویه	۰/۰۱۴	۰/۰۰۰	۰/۰۰۹	۰/۲۴۴	۰/۰۰۸

با توجه به جدول ۱۵، سطح معنی‌داری در همه موارد به‌غیر از متغیر فرهنگ‌سازی از سطح آلفای ۰/۰۵ کوچک‌تر است، و این بدان معنی است که در همه موارد به‌غیر از متغیر فرهنگ‌سازی، توزیع نرمات غیر نرمال هستند. بنابراین در این موارد ما مجاز به استفاده از آزمون‌های نا پارامتریک هستیم. در ادامه جهت بررسی سؤالات تحقیق، در مورد متغیر فرهنگ‌سازی از آزمون T و در مورد متغیرهای شبکه‌سازی، جریان سازی، گردش آزاد اطلاعات و نظارت و کنترل از آزمون نا پارامتریک دوجمله‌ای استفاده شد.

جدول ۱۶: آزمون T در مورد متغیر فرهنگ‌سازی

متغیر	تعداد	میانگین	T	درجه آزادی	معنی‌داری
فرهنگ‌سازی	۱۸۲	۳/۷۰۴۹	۱۶/۷۱۳	۱۸۱	۰/۰۰۰

با توجه به جدول ۱۶ و با توجه به سطح معنی‌داری ۰/۰۰۰ در سطح ۰/۰۵ می‌توان مطرح نمود، میانگین به‌دست‌آمده به صورت معناداری بالاتر است و می‌توان نتیجه گرفت که از نظر پاسخ‌دهندگان، فرهنگ‌سازی فضای مجازی به میزان زیادی در راستای تضعیف یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی مؤثر است.

فصلنامه رهیافت‌های نوین مدیریت جهادی و حکمرانی اسلامی، شماره ۱، بهار ۱۴۰۰

جدول ۱۷: آزمون دوجمله‌ای در مورد متغیر شبکه‌سازی

گروه‌ها	مقوله	فراوانی	درصد مشاهده شده	درصد موردنظر	معنی‌داری
گروه اول	3=>	۳۳	۰/۱۸	۰/۵۰	۰/۰۰۰
گروه دوم	3<	۱۵۳	۰/۸۲		
جمع		۱۸۶	۱/۰۰		

با توجه به جدول ۱۷ و با توجه به سطح معنی‌داری ۰/۰۰۰ در سطح ۰/۰۵ می‌توان مطرح نمود، بین دو گروه (پاسخ‌های گزینه‌های خیلی کم، کم و تا حدودی) و گروه دوم (پاسخ‌های زیاد و خیلی زیاد) تفاوت معنی‌داری وجود دارد و می‌توان نتیجه گرفت که از نظر پاسخ‌دهندگان، شبکه‌سازی فضای مجازی به میزان زیادی در راستای تضعیف یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی مؤثر است.

جدول ۱۸: آزمون دوجمله‌ای در مورد متغیر جریان سازی

گروه‌ها	مقوله	فراوانی	درصد مشاهده شده	درصد موردنظر	معنی‌داری
گروه اول	3=>	۴۷	۰/۲۵	۰/۵۰	۰/۰۰۰
گروه دوم	3<	۱۳۸	۰/۷۵		
جمع		۱۸۵	۱/۰۰		

با توجه به جدول ۱۸ و با توجه به سطح معنی‌داری ۰/۰۰۰ در سطح ۰/۰۵ می‌توان مطرح نمود، بین دو گروه (پاسخ‌های گزینه‌های خیلی کم، کم و تا حدودی) و گروه دوم (پاسخ‌های زیاد و خیلی زیاد) تفاوت معنی‌داری وجود دارد و می‌توان نتیجه گرفت که از نظر پاسخ‌دهندگان، جریان سازی فضای مجازی به میزان زیادی در راستای تضعیف یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی مؤثر است.

جدول ۱۹: آزمون دوجمله‌ای در مورد متغیر گردش آزاد اطلاعات

گروه‌ها	مقوله	فراوانی	درصد مشاهده شده	درصد موردنظر	معنی‌داری
گروه اول	3=>	۲۳	۰/۱۲	۰/۵۰	۰/۰۰۰
گروه دوم	3<	۱۶۲	۰/۸۸		
جمع		۱۸۵	۱/۰۰		

با توجه به جدول ۱۹ و با توجه به سطح معنی‌داری ۰/۰۰۰ در سطح ۰/۰۵ می‌توان مطرح نمود،

مؤلفه‌های کلیدی رسانه‌های نوین و فضای مجازی غرب در راستای.../پورصالحی نویده و متین فر

بین دو گروه (پاسخ‌های گزینه‌های خیلی کم، کم و تا حدودی) و گروه دوم (پاسخ‌های زیاد و خیلی زیاد) تفاوت معنی‌داری وجود دارد و می‌توان نتیجه گرفت که از نظر پاسخ‌دهندگان، گردش آزاد اطلاعات فضای مجازی به میزان زیادی در راستای تضعیف یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی مؤثر است.

جدول ۲۰: آزمون دوجمله‌ای در مورد متغیر نظارت و کنترل

گروه‌ها	مقوله	فراوانی	درصد مشاهده شده	درصد موردنظر	معنی‌داری
گروه اول	$3 >$	۹۲	۰/۴۹	۰/۵۰	۰/۹۴۲
گروه دوم	$3 <$	۹۴	۰/۵۱		
جمع		۱۸۶	۱/۰۰		

با توجه به جدول ۲۰ و با توجه به سطح معنی‌داری ۰/۰۰۰ در سطح ۰/۰۵ می‌توان مطرح نمود، بین دو گروه (پاسخ‌های گزینه‌های خیلی کم، کم و تا حدودی) و گروه دوم (پاسخ‌های زیاد و خیلی زیاد) تفاوت معنی‌داری وجود دارد و می‌توان نتیجه گرفت که از نظر پاسخ‌دهندگان، نظارت و کنترل فضای مجازی به میزان زیادی در راستای تضعیف یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی مؤثر است.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از تحقیق حاضر، بررسی مؤلفه‌های کلیدی رسانه‌های نوین و فضای مجازی غرب در راستای تضعیف یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی بود. در این زمینه پنج کارکرد اصلی فضای مجازی استخراج شد و با استفاده از آزمون T در مورد متغیر فرهنگ‌سازی و آزمون دوجمله‌ای در مورد متغیرهای شبکه‌سازی، جریان‌سازی، گردش آزاد اطلاعات و نظارت و کنترل به سؤالات تحقیق پاسخ داده شد. نتایج تحقیق حاکی از آن بود که از نظر پاسخ‌دهندگان هر یک از کارکردهای اصلی فضای مجازی به میزان زیادی در راستای تضعیف یا عدم تحقق نظام پیشرفته اسلامی مؤثر هستند.

روزنامه کویتی‌السیاسه در گزارش تحلیلی به قلم "محمود حنفی" نوشت: رژیم صهیونیستی بیش از ۲۰ هزار پایگاه اینترنتی ایجاد کرده تا جوانان ایرانی را مخاطب قرار دهد. بر اساس آماری در مورد درصد دسترسی کشورهای مختلف و استفاده کاربران از فضای مجازی، امریکا و کانادا ۶۳ درصد، اروپا ۴۲/۲۲ درصد و استرالیا، ژاپن و نیوزلند ۴/۶ درصد از رایانه‌های متصل به اینترنت را در اختیار دارند.

فصلنامه رهیافت‌های نوین مدیریت جهادی و حکمرانی اسلامی، شماره ۱، بهار ۱۴۰۰

در حالی که کشورهای آسیایی و آفریقایی تنها ۹/۵ درصد از این رایانه‌ها را در خود جای داده‌اند. همچنین ۸۳ درصد کاربران اینترنت در آمریکا، ۶ درصد در اروپا، ۳ درصد در اقیانوسیه و ۸ درصد در بقیه قاره‌های دنیا قرار دارند. این آمار، معنی و مفهوم این سخن است که بیشتر فعالیت‌های مختلف از جمله فرهنگی، توسط غرب انجام می‌شود. "تاکیس فوتو پولوس" در سال ۱۹۸۷ میلادی در مقاله "رسانه‌های جمعی، فرهنگ و دموکراسی" می‌نویسد: امروز با فرآیند جامعی از همگون‌سازی فرهنگی مواجه هستیم که در نتیجه آن، شهرها بیشتر و بیشتر به هم شبیه شده‌اند؛ مردم در همه نقاط جهان به موسیقی یکسانی گوش می‌دهند و بر روی صفحه‌های تلویزیون‌های خود اپراهای یکسانی را می‌بینند و کالاهای مصرفی مشابهی را می‌خرند. ظهور وفاق نئولیبرالیسم در دو دهه اخیر که به دنبال شکست سوسیالیسم بود، همگون‌سازی فرهنگی را تقویت کرده است. این نتیجه اجتناب‌ناپذیر لیبرالیسم کردن بازار و برداشتن نظارت دولتی از آن و نتیجه تشدید تجاری کردن فرهنگ بوده است. در نتیجه، جوامع سنتی و فرهنگ‌های آنان در سراسر جهان در حال ناپدید شدن هستند و مردم آن‌ها به مصرف‌کنندگان فرهنگی که در کشورهای پیشرفته صنعتی به‌ویژه در آمریکا تولیدشده، تبدیل شده‌اند (جهانگیر، ۱۳۸۳).

رهبر معظم انقلاب اسلامی، بهمن ۹۷ با صدور بیانیه گام دوم انقلاب خطاب به ملت ایران و به‌ویژه جوانان توصیه‌هایی اساسی به‌منظور جهاد بزرگ برای ساختن ایران اسلامی بزرگ مطرح کردند. نکته شایان توجه در این بیانیه خطاب قرار گرفتن جوانان به‌طور ویژه است؛ جوانانی که هر جا مشکل و معضلی در مسیر انقلاب تبیین شده، حل آن مشکل به جوانان سپرده شده است. بررسی بیانات ایشان درباره بیانیه گام دوم، پس از صدور این بیانیه نیز نشان داد که قابلیت‌های ویژه جوانان از مهم‌ترین نکاتی است که رهبر انقلاب بر آن تأکید کرده‌اند. رهبر انقلاب همچنین جوانان را محور تحقق نظام پیشرفته اسلامی می‌دانند. آمادگی جوانان برای حرکت عظیم در گام دوم نظیر رشد و بلوغ فکری، اراده قاطع و عزم راسخ، نیروی جوانی، فکر روشن، ابتکارات و نوآوری‌های پی‌درپی، ایمان قوی و توکل بالا، آینده‌سازی و امیدوار به آینده درخشان و بصیرت خوب از مواردی است که در بیانات رهبر انقلاب درباره جوانان به آن‌ها اشاره شده است. رهبر انقلاب جوانان متدین و انقلابی را ثروت عظیم می‌دانند و به آیات الهی بودن و معجزه انقلاب بودن نیروی جوان مؤمن انقلابی اشاره می‌کنند و در این باره نسل مؤمن جوان را عاملی برای تحقق اهداف والای انقلاب، تأمین امنیت کشور و از مهم‌ترین ابزارهای اقتدار

مولفه‌های کلیدی رسانه‌های نوین و فضای مجازی غرب در راستای.../پورصالحی نویده و متین فر

ملّی برمی شمارند. هشدار درباره برنامه غرب در خصوص تضعیف و از بین بردن اراده جوانان و ملت ایران، نقشه دشمن برای به عقب برگرداندن ایران جوان مؤمن انقلابی فعال پیشرفته، هزینه‌های میلیاردی برای ایجاد رخنه در اعتقادات سیاسی و دینی جوانان و مقابله با ایجاد جامعه و تمدن اسلامی از دیگر نکات موردنظر رهبر انقلاب است.

با انفجار اطلاعات بخش عظیمی از انسان‌ها به‌ویژه جوانان در معرض پیامدهای آن قرار گرفته‌اند. یکی از پیامدها این است که "هویت" مبنا و معنای گذشته خود را ازدست‌داده است. برخلاف فرآیند انتقال هویت (ارزش‌ها، باورها و رفتارها) در گذشته، جوانان بیش از آنکه از والدین متأثر باشند از رسانه‌ها، صنعت، فرهنگ، هم‌سالان و جوانان دیگر که چه‌بسا از دیگر کشورها باشند، تأثیر می‌پذیرند. از آنجاکه ایجادکنندگان و پیام‌فرستندگان و برنامه‌سازان این فناوری ارتباطی و اطلاعاتی عمدتاً کشورهای توسعه‌یافته غربی هستند تعجبی هم ندارد که انبوه فیلم‌ها و سایت‌های پرمخاطب آن‌ها هویت فرهنگی و قومی کشورهای مصرف‌کننده را تحت تأثیر قرار داده و تضعیف کند. تعدد کانال‌های ارتباطی و تنوع ارزشی و فرهنگی کسانی که فرد با آن‌ها در تعامل قرار می‌گیرد، شخص را دچار سرگشتگی و هویت شخصی او را دستخوش ضعف و عدم انسجام می‌کند. استفاده غیر آسب‌زا و سازنده از اینترنت نیاز به آموزش و بلوغ فکری و اجتماعی دارد و چنانچه فرد در کودکی از والدین و افراد شایسته و قابل اعتمادی برخوردار بوده باشد که نیازهای عاطفی او را به‌خوبی برطرف کرده باشند و احساس امنیت و اعتمادبه‌نفس را تجربه کرده باشد و درعین‌حال بنیان‌های دینی و اخلاقی به نحو شایسته و با الگوهای عملی در او استوار شده باشد، قدرت مقاومت و ایستادگی او در برابر این جریان‌های آسب‌زا بیشتر می‌شود و می‌تواند با بازاندیشی و تأمل در برابر پدیده‌های پیش روی آن‌ها را تحلیل کرده و بر چالش‌های هویتی فایق آید (رفعت‌جاه، ۱۳۸۷).

فصلنامه رهیافت‌های نوین مدیریت جهادی و حکمرانی اسلامی، شماره ۱، بهار ۱۴۰۰

منابع

- ۱) احمدی. مجتبی (۱۳۸۹). از تهاجم فرهنگی تا جنگ نرم. تهران: سازمان بسیج مستضعفین.
- ۲) جهانگیر. عیسی (۱۳۸۳). آسیب‌های فرهنگی و پژوهشی اینترنت. ماهنامه ره‌آورد نور، شماره ۸.
- ۳) رفعت‌جاه. مریم (۱۳۸۷). اینترنت و هویت اجتماعی. مجله جهانی رسانه، شماره ۵.
- ۴) ضیایی‌پرور. حمید (۱۳۸۷). جنگ نرم ویژه عملیات روانی و فریب استراتژیک. تهران: انتشارات مؤسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین‌المللی ابرار معاصر.
- ۵) عاملی. سعیدرضا (۱۳۸۳). دو جهانی شدن‌ها و آینده جهان. کتاب ماه علوم اجتماعی، ش ۷۰.
- ۶) عبدالله خانی. علی (۱۳۸۷). جنگ نرم ۲، نبرد در عصر اطلاعات. تهران: مؤسسه مطالعاتی و تحقیقاتی بین‌المللی ابرار معاصر.
- ۷) کاستلز. مانوئل (۱۳۸۰). عصر اطلاعات جلد اول و دوم؛ (ترجمه: احد عقیلان، افشین خاکباز و حسن چاوشیان)؛ تهران: انتشارات طرح نو.
- ۸) کاستلز. مانوئل (۱۳۸۵). رسانه پیام است، مصاحبه با مانوئل کاستلز؛ (ترجمه: مقداد مهربانی) مرکز تحقیقات و مطالعات رسانه‌ای همشهری.
- ۹) مختاری. مهران (۱۳۸۷). مبانی اینترنت و وب. بابل: انتشارات حدیث مهتاب.
- ۱۰) مهدی‌زاده. سید محمد (۱۳۸۳). اینترنت و حوزه عمومی. فصلنامه رسانه، ش ۳.
- ۱۱) هابرماس. یورگن (۱۳۸۴). دگرگونی ساختاری حوزه عمومی (ترجمه: جمال محمدی). تهران: نشر افکار.